

Martine Bijl

Hindergroen

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Dokter

Mijn vader was dokter. In de eerste jaren van mijn carrière werd ik in artikeltjes dan ook vaak ‘De Zingende Doktersdochter’ genoemd. Vreemd genoeg dachten de mensen daardoor dat ik van deftige komaf was, en in Heemstede of Blaricum woonde. Allemaal niet waar. Ik woonde gewoon met mijn gewone ouders en mijn gewone broer in Amsterdam-West. Wel aan een laan, dat wel. De Willem de Zwijgerlaan. Maar die was luidruchtiger dan de naam zou doen vermoeden. Wij woonden boven de praktijk, op de hoek van een volstrekt onoverzichtelijk kruispunt, en naast ons was het buurtcafé. Dus de dokter had het niet beter kunnen uitzoeken. Op zaterdagavond kon mijn vader zijn witte jas wel aanhouden: als er geen verkeersongeval was, meldde zich wel een kotsende dronkaard.

En mijn vader zei nooit nee, ook niet als hij geen dienst had. Natuurlijk niet. Hij was een goede, toegewijde dokter. Ik word nog geregeld aangesproken door oud-patiënten die zijn lof zingen, en dat vind ik leuk om te horen, maar ook verwarrend. Want eerlijk gezegd vond ik mijn vader niet onverdeeld aardig. Hij

deed wel vaderdingen, maar vooral met mijn broer. Volgens mijn moeder vond mijn vader er niks aan als er geen slangetje aan zat; dat had hij haar meteen na de bevalling laten weten en wat mij betreft had mijn moeder dat wel voor zich mogen houden. Later pas besepte ik wat het voor háár betekend moet hebben dat hij dat zei.

Gelukkig heb ik ook goede herinneringen. Mijn vader las ons prachtig voor, uit mooie boeken (De wind in de wilgen, Alleen op de wereld) terwijl wij bij de kachel met de micaruitjes tegen hem aan gekropen zaten. Voorlezen kon hij goed. Hij luisterde graag naar zichzelf terwijl hij voorlas, en dat kwam de kwaliteit van de voorlezing natuurlijk enorm ten goede. Maar hij zei ook tegen mijn broer, toen die zijn vader goedenacht kwam kussen op de avond van zijn tiende verjaardag: ‘Daar moesten we nou maar eens mee ophouden, jong.’ Dat is niet erg hartelijk, vind ik. Kwam het door de druk die de praktijk op hem legde, of was het gewoon zijn karakter? Kwam het door zijn huwelijk, waarin hij teleurgesteld was? Had hij überhaupt wel iets anders gewild van het leven? Ik heb het hem nooit gevraagd, zoiets vraag je niet als kind. Je dént zo’n vraag niet eens.

Maar ook toen ik groter werd, vroeg ik het niet. Hij was niet zo'n man aan wie je vragen durfde stellen. Ik heb van mijn moeder gehoord dat hij in de oorlog tijdens een bezoek aan een patiënt een portret van Hitler naar de muur had gedraaid, daarbij iets zeer onaardigs zeggend over de geportretteerde. Ik heb beneden in de gang de kruipruimte gezien waarin hij zich nachtenlang schuilhield, volgens mijn moeder terwijl de ratten over hem heen liepen. Na twee nachten durfde hij daar niet meer te gaan liggen. Van het moment dat hij broodmager uit Kamp Amersfoort terugkwam, heb ik foto's gezien. In de huiskamer hing een prachtig portret dat een medegijzelaar in St.-Michielsgestel van hem schilderde. De Stichting '40-'45 gaf hem een uitkering. Maar praten deed hij niet, en eerlijk gezegd heb ik me later nogal voor hem afgesloten.

Het café waar wij schuin boven woonden, heette Piller – ik zag later pas hoe grappig dat was, dat de dokter naast café Piller woonde. Meneer en mevrouw Piller maakten soms luidkeels ruzie en dan ging ik in onze keuken voor het open raam zitten, zodat ik alles goed kon horen. Het café heet nu De Hallen, en een paar jaar geleden vond er een onderwereldse afre-

kening plaats. Met een dooie. Daar had de dokter niet veel meer kunnen uitrichten. En ik had vast nooit meer bij het raam mogen luisteren.

Mijn vader had altijd haast. Tijd om zelf ziek te wezen had hij niet, en ook bij ons werd een aandoening niet gauw ernstig bevonden. Met een buil hoefden wij ons niet te melden. En als je jankend binnenkwam met een indrukwekkende schaafwond, werd er hoogstens een pleistertje tegenaan gegooid – nooit eens een interessant verbandje waar je op school indruk mee kon maken. Mijn vader was een praktische man. Toen ik de mazelen had, zette hij mijn broertje bij mij in bed en nodigde alle buurtkinderen uit die ook nog moesten mazelen, zodat hij in één klap van het hele gedonder af was. Dat nam natuurlijk iets weg van de glorie van het ziek zijn, hoewel ik het nu tamelijk grappig vind.

Tegenwoordig zou een moeder zeggen: ‘Mazelen? Ben je gek geworden, man? Blijf van m’n kind af!’ Maar zo’n halve eeuw geleden sprak je de dokter niet tegen. De dokter stond in hoog aanzien. En dat straalde weer af op zijn gezin. Het leverde mij in mijn jeugd veel vriendinnetjes op en extra plakjes worst bij de slager, en

twee keer in de week een ritje op Corry, het paard van de schillenboer.

En soms mocht ik mee visites maken. Dat was altijd fijn. Een enkele keer moest ik in de auto wachten omdat er iets ergs was, maar vaak mocht ik mee naar boven – in mijn herinnering woonde mijn vaders patiënten allemaal driehoog.

En daar was de boel netjes aan kant en er was altijd iets lekkers in huis. Want de dokter – dat was zó iets eerbiedwaardigs, daar sprak je het lidwoord niet bij uit. Wil dokter een kopje thee? Met een eigengebakken boterkoekpuntje? Nou, dat sloeg dokter niet af. En de kleine meid ook niet. Geen wonder dat mijn vader 's avonds zo weinig at.

Tegenwoordig is het aanzien van de gemiddelde medicus aanzienlijk geslonken. De patiënt is bewust geworden. Die heeft internet, die zegt niet meer: 'Dokter, wat heb ik?', die zegt: 'Dokter, ik heb last van boe-zem-fibrilleren, niet zorgwekkend hoor, maar schrijf even een receptje voor een bètablokker.' Daar had je bij mijn vader niet mee aan hoeven komen. Die had je zo de straat op geflikkerd.

Toen hij op latere leeftijd ziek werd omdat hij er eindelijk de tijd voor had, kwam aan zijn

bed een jonge collega die niet zo goed wist wat hij zeggen moest – want mijn vader wist net zoveel als hij. En dat was eigenlijk iets te veel, op dat moment. ‘Wil dokter een kopje thee?’ vroeg ik. Nou, dat sloeg dokter niet af. Ik zag mijn vader even glimlachen bij de herinnering. En voor de eerste keer in ons leven wisselden we een blik van verstandhouding.

New York

Ik was in New York, voor werk. Ik zal de zin nog even herhalen: ik was in New York, voor werk. Aanstelleriger kan bijna niet, toch? Maar ik heb een excuus: het is wáár. Soms moet ik voor het bedrijf waarvoor ik musicals vertaal naar Londen of New York, om daar naar voorstellingen te kijken. Mijn man gaat mee, want die heeft er ook verstand van.

Lang geleden, toen de musicalbomen nog tot voorbij de hemel groeiden, mochten wij dan samen met de Business Class. Toen de bomen gingen kwijnen, zakte ook het reisiniveau. Eerst mochten we met z’n tweetjes nog met de Economy Class, en toen de crisis daar niet van overging mocht ik alleen nog maar alleen. Ja,

dat doen we niet natuurlijk. Daar vind ik niks aan. Ik heb nog lang gehoopt dat ik, Bekende Nederlander tenslotte, een upgrade aangeboden zou krijgen – maar ik krijg nooit iets voor niks. Nooit. Als ik een auto koop krijg ik nog geen vloermatje cadeau, terwijl collega's van mij de hele auto zo ongeveer gratis meekrijgen. Ik ben er intussen aan gewend. Je moet het vragen, geloof ik. Maar dat verdom ik dan weer. En trouwens, wie denk ik wel dat ik ben.

En dus zitten wij net zo opgevouwen als iedereen in het vliegtuig, want wij vinden de Business Class bespottelijk duur. En het lichaam vindt opvouwen steeds minder fijn. Slapen lukt absoluut niet. Je helemaal lam zuipen is geen optie, want als je te lang bewegingloos in je stoel hangt krijg je trombose. Uit verveling eet je alles op wat je aangeboden krijgt, en alles wat je aangeboden krijgt is vies.

Maar als we bij het eerste theater arriveren is de ellende vergeten. Na afloop van zo'n voorstelling zitten wij urenlang tegen elkaar te kakelen: hoe het was, hoe het beter had gekund, of wij dat bij ons óók zouden kunnen, en moeten we al naar bed of zullen we nog een wijntje nemen.

Tussen de voorstellingen door (elke dag een,

of twee als er een matinee is) zijn we toeristen. Wel gaan we ontbijten in zo'n tentje waar vooral New Yorkers ontbijten, want die hebben geloof ik geen fornuis, geen bestek en geen servies, omdat ze altijd buiten de deur eten. Verder lopen we tot onze voeten pijn doen en als we niet meer kunnen, zitten we in Central Park bij het Botenhuis, met Franse kaas en kipstokjes en chardonnay. Een van de keren dat wij daar waren stond er een groep demonstranten voor de deur die iedereen die binnen wilde tegenhield en ook uitlegde waarom. Zo kregen wij te horen dat de serveersters daar allemaal door de verdorven, stinkend rijke eigenaar werden onderdrukt en verkracht. Of wij dan ook van het kipstokje wilden afzien, uit solidariteit. Natuurlijk deden wij dat. Wij zijn altijd meer dan bereid om te laten zien hoe solidair wij zijn. Maar ik heb het kipstokje wel erg gemist dat jaar.

Lopend door de stad kijken we voortdurend naar boven, want juist aan het hoogste stuk van de wolkenkrabbers valt veel te bekijken. Ingewikkelde mozaïeken van tegels en baksteen, strakke art déco-versieringen, eindeloos hoge nutteloze punten die een gat in de ozonlaag prikken – het is verbazingwekkend om te zien hoe de mens zijn best doet op mooimakerij

waarvan je zou zeggen: niemand ziet het. Ik vind dat altijd nogal ontroerend. Vanaf het dak van ons hotel, midden in die zee van wolkenkrabbers, ontdekken we keer op keer nieuwe wonderen van versierdrift.

En soms is boven op een wolkenkrabber een gewoon huisje gebouwd, zo'n dorpsig huisje met een puntdak en een tuin met een hekje rondom. Wij maken ons dan samen druk of daar ook mensen met kinderen wonen en waarom het hek dan niet hoger is, en we stellen zorgelijk vast dat wij weliswaar een heel leuk uitzicht op hén hebben, maar dat hun eigen uitzicht stukken minder is. Ook rekenen wij uit hoe heet het zal zijn daarboven, want als het warm is in New York, is het ook wárm. En of wij daar misschien zouden willen wonen, als het zo uitkwam. En dat willen wij dan niet.

Dit gesprek voeren we overigens altijd en overal. Als we langs een leuk huis lopen en naar binnen kijken, verbouwen we het al. Als we een boot zien, varen we erin. In gedachten, bedoel ik. In elk museum kiezen we het schilderij dat we het liefst thuis zouden hebben. En dan zeuren over waar het hangen moet. En of er dan ander behang moet komen. Volgens mij doet iedereen dat, dat maakt het kijken leuker.